

MEMÒRIA 2012

1. ELS FONS DOCUMENTALS

1.1. Ingress de nous fons

Durant l'any 2012 ha tingut lloc la cessió de documentació per part de la família de l'armador de Tarragona Fernando Pons Prat, relativa a la construcció de les barques de pesca: *La Cruz, Pio XII, Pachicha, Juanita, SanJaime y Juan 2º*. També Pedro Casado Gómez, fill del mestre d'aixa Pedro Casado Gallardo, ha fet cessió de plànols i documentació tècnica de les embarcacions *Paco Camino, Tania, Astar i Hermanos Ramonche*.

D'altra banda, s'ha incorporat un nou fons a l'Arxiu del Port que consta de 114 unitats; és el fons del Centre d'Estudis Marítims i Activitats del Port de Tarragona que comprèn des de 1988 a l'any 2006.

1.2. La digitalització dels fons de l'Arxiu

Sis membres de la PTBC (Prestació de Treballs en Benefici de la Comunitat) han continuat duent a terme tasques de digitalització de la documentació microfilmada del Fons Junta Protectora de les Obres del Port de Tarragona compresa entre els anys 1790 i 1836. Aquesta feina es pot dur a terme gràcies al conveni entre el Port de Tarragona i la Secció de Serveis Socials en l'Àmbit Penal del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, iniciativa que es començà l'any 2009. Fins el moment es porta digitalitzat aproximadament un 35% del total de microfilms d'aquest fons; cal considerar que no hi ha personal fix duent a terme aquesta tasca i que, a més, aquesta es fa de manera intermitent.

Juntament amb els companys de Delineació i Planimetria de l'Autoritat Portuària, s'ha continuat amb la digitalització dels plànols que acompanyen els projectes antics d'obres per preservar-los del seu ús i manipulació futures, així com per facilitar-ne la seva consulta i reproducció. Fins al moment estan a l'abast els plànols de 140 projectes des de l'any 1868; al voltant de mig miler.

Durant el 2012 s'ha continuat amb la revisió de la transcripció de les actes digitalitzades de la Junta d'Obres del Port de Tarragona des de l'any 1869 fins el 1992 que presentava incorreccions, tasca que es continuarà fent durant el 2013 ja que cal llegir les actes una per una. Recordem que els llibres d'actes de la Junta d'Obres del Port de Tarragona, unes 12.900 pàgines d'informació degudament transcrites, es poden llegir a través d'una aplicació específica a la Sala de Consulta de l'Arxiu del Port.

S'ha digitalitzat un document del segle XVIII que pertany al Fons Castellarnau. Es tracta del llibre de comptes manuscrit de Josep de Castellarnau, rector de la Bastida de Sort, dels anys 1704-1736, i que ara es pot consultar a la pàgina web del Port de Tarragona al nou apartat que hem titulat L'Arxiu Digital: <http://www.porttarragona.cat/ca/larxiu-digital.html>

1.3. Les transferències de documentació

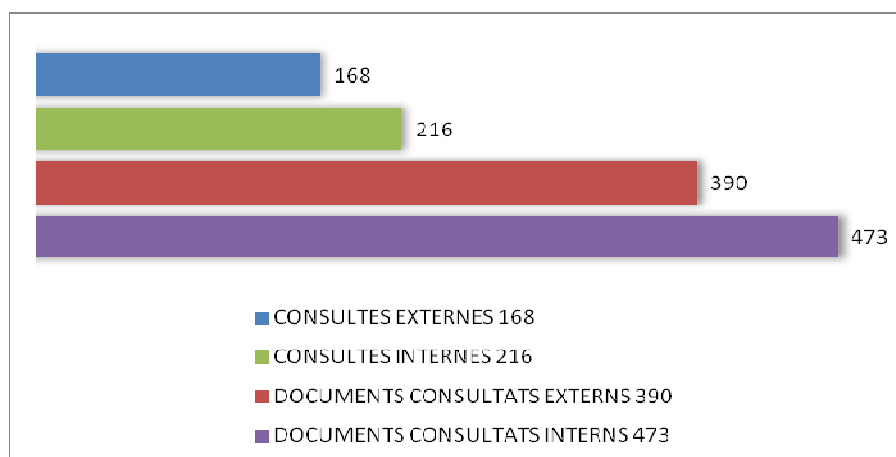
Pel que fa a les transferències de documentació per part dels diferents departaments i direccions de l'Autoritat Portuària a l'Arxiu, després de les xifres inusuals presentades l'any 2010, a conseqüència del trasllat del personal i els serveis a la nova seu, cal dir que aquest any 2012, s'han normalitzat, fins i tot assolint xifres mínimes en relació als anys de servei. Aquest fet també és degut, sens dubte, a l'habilitació d'un dipòsit d'arxiu a la seu central de l'APT, en el qual totes les direccions i departaments tenen un espai reservat per a arxivar la seva documentació, l'equivalent a l'arxiu d'oficina o de gestió.

DEPARTAMENT/DIRECCIÓ EMISSOR/A	NÚM TRANSFERÈNCIES	UNITATS INSTAL·LACIÓ
COMERCIAL I MÀRQUETING	1	8
SECRETARIA GENERAL	1	11
POLICIA PORTUÀRIA	1	8
COMITÈ EMPRESA	1	23
		Total
		50

1.4. Els préstecs i les consultes

Tenint en compte que hi ha dos tipus de consultes: les internes i les externes, s'ha elaborat un gràfic que contempla, d'una banda, les dutes a terme pels usuaris i usuàries externs i externes, tant presencials com no presencials (telèfon i correu electrònic), 168 en total, amb el nombre de documents consultats que se situa en la xifra de 390.

A més, també hi consten les consultes internes que han estat 80, i 114 els documents consultats; a aquestes xifres cal afegir les dels préstecs que també corresponen a consultes internes. El nombre total de préstecs és de 136, i la documentació prestada, 359 documents. És a dir que el nombre total de consultes internes seria 216 i la documentació consultada, 473 unitats.

2. EL FONS D'IMATGES

Amb gairebé 10.000 registres de fotografies digitalitzades, el Fons d'Imatges de l'Arxiu del Port presenta un volum considerable de consultes, 111 comptades aquest any 2012, i 1.679 les reproduccions dutes a terme.

Aquestes imatges han servit, per exemple, per il·lustrar l'espai boter del Museu del Port o la vitrina *Compartint la mar amb...* del mateix Museu del Port, així com per a l'exposició El Serrallo, ahir i avui.

També s'han servit imatges per a il·lustrar publicacions com ara el tercer volum de l'obra *Navinímia. Ancorades al Port de Tarragona al segle XIX*, de Maria Teresa Muntanya i Francesc Escatllar. I també per a articles de diaris i revistes vehiculats a través de la Divisió de Comunicació de l'APT.

Així mateix, algunes imatges, han estat protagonistes de la secció El document del mes és..., activitat de l'Arxiu del Port.

Ha tingut lloc durant l'any 2012 la cessió de 307 fotografies per part de Rafael Vidal Ragazzon, Josep Maria Brull Alabart, Magí Benito i la Família Pons Pons. A tots ells agraïm el seu gest.

3. LA BIBLIOTECA I L'HEMEROTECA

Els fons de la biblioteca de l'Arxiu s'han incrementat en 169 volums durant l'any 2012. Si el 2011 es comptava amb 10.066 unitats, l'any 2012 hi ha registrats 10.235 llibres.

S'han editat i difós puntualment els corresponents *Butlletins de Novetats Bibliogràfiques* cada trimestre, seguint la línia iniciada en els últims anys de foment de la comunicació interna amb el personal de l'APT i el CEMAPT.

El catàleg de la Biblioteca, que està disponible en línia, ha tingut 18.331 visites, xifra força notable si la comparem amb l'any anterior que havia estat de 13.136.

Seguint amb la tasca iniciada dos anys enrere i amb l'objectiu final d'optimitzar i ajustar la temàtica de la Biblioteca a l'àmbit marítim i portuari, s'ha donat sortida al fons de duplicats i descatalogats, ja sigui amb la tramesa a d'altres entitats i institucions interessades, com als mateixos

usuaris i usuàries de l'administració portuària. Gràcies a aquesta gestió s'ha donat sortida a més d'un centenar de monografies que automàticament s'han donat de baixa de la llista de duplicats.

També cal comentar que gràcies a l'acord d'intercanvi que tenim establert amb altres entitats i institucions, la Biblioteca, s'ha vist incrementada amb 60 noves publicacions. L'any 2012 s'han establert, a més, nous acords d'intercanvi amb les següents:

- Arxiu Fotogràfic de Barcelona
- Autoridad Portuaria de Cádiz
- Autoridad Portuaria de Huelva
- Càtedra d'Estudis Marítims de la Universitat de Girona
- CIDA. Centro de Información de Archivos
- Diputació de Tarragona
- Puertos del Estado

Quant a l'Hemeroteca, actualment, compta amb 415 capçaleres entre revistes i diaris de temàtica marítima i portuària. Seguint els mateixos criteris del fons de Biblioteca, aquest any 2012, s'ha donat sortida als duplicats, a través de llistes periòdiques que s'envien a altres centres susceptibles d'interès, com ara biblioteques universitàries i portuàries o hemeroteques. Alhora aquest intercanvi ens permet completar les nostres col·leccions amb exemplars que ens manquen i que trobem en d'altres institucions.

4. EL PREMI D'INVESTIGACIÓ

A principis de 2012 es van redactar les bases del V Premi d'Investigació Port de Tarragona i s'elaborà un tríptic del que es va fer difusió a finals del mes de març.

Així mateix, el mes de novembre, va vèncer el termini per presentar els treballs. Hi han optat 14 propostes. A finals de gener de 2013 està previst

que es reuneixi el jurat per deliberar i emetre veredicte, així com declarar el guanyador/a d'aquesta cinquena convocatòria.

El dia 20 d'abril va tenir lloc la presentació del llibre *Els presos i el Port de Tarragona. Història de 92 anys de treballs forçats (1792-1884)* de Montserrat Gisbert Bel, guanyadora del IV Premi d'Investigació Port de Tarragona.

5. LA DIFUSIÓ I LA DIVULGACIÓ

Durant el 2012 s'han dut a terme activitats i actuacions diverses per donar a conèixer els fons de l'Arxiu del Port que han anat, des de la redacció d'articles, a impartir conferències, o a la difusió a través de les xarxes socials.

5.1. Articles

-“Micro històries portuàries a la revista *AlPort*”, *AlPort*, núm. 50, 1r trimestre 2012, pàg. 37

-“Les memòries portuàries: històries de la història”, *AlPort*, núm. 50, 1r trimestre 2012, pàg. 38-39.

-“Entre el presidi i les casetes de bany” dins la secció Tarragona a través del Fons Fotogràfic Segú Chinchilla del *Diari de Tarragona*, 3 de juny de 2012.

-“Semblança de Joan Smith Sinnot” a *Unió de Jubilats*, núm. 38, 2n semestre 2012.

-ressenya del llibre d'Ana Mojarro Bayo *Aprender en el Archivo del Puerto de Huelva* publicada a les pàgines web de l'Asociación Vasca de Profesionales de Archivos, Bibliotecas y Centros de Documentación (ALDEE) i la de l'Asociación de Archiveros de Andalucía.

-“Origen i creació dels barris portuaris de la ciutat de Tarragona” dins les actes del XXXV Curset Jornades Internacionals sobre la intervenció en el patrimoni arquitectònic. Patrimoni portuari. Agrupació d'Arquitectes per a la defensa i la protecció del patrimoni, AADIPA.

-“Els arxius a les xarxes socials” (pendent de publicació), a *Sesmond*, Butlletí del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar.

5.2. Conferències

En el mes de novembre s'impartí en el marc dels actes organitzats per l'Associació de Recreació Històrica Projecte Tarragona 1800, i formant part de l'activitat **Clica i Aprèn: Les fonts documentals al teu abast**, la xerrada titulada: “El document del mes és... una forma de conèixer la història del nostre Port”.

En el mes de desembre i dins el XXXV Curset Jornades Internacionals sobre la intervenció en el patrimoni arquitectònic: Patrimoni Portuari. Barris amb port, ports amb ciutat, es pronuncià la ponència titulada: “Origen i creació dels barris portuaris de la ciutat de Tarragona”.

5.3. El document del mes és...

S'ha consolidat aquesta activitat engegada el novembre de 2011 a manera de petita exposició virtual. La iniciativa es fa pública a través dels canals socials: [Twitter](#) i [Facebook](#) i també està disponible en línia: <http://www.porttarragona.cat/ca/documentmes.html>

L'objectiu final que es persegueix és donar a conèixer la riquesa i varietat dels documents que formen part dels fons portuaris. Els documents del mes d'aquest any 2012 han estat:

- un llibre de duanes de l'any 1810.
- una fotografia del barri del Serrallo dels anys 30.
- un assentament del llibre d'anotació de les llibretes d'inscripció marítima a del 27 d'agost de 1929, del Fons de la Capitania Marítima de Tarragona.
- un comunicat d'entrada de vaixells del dia 28 de setembre de 1928.
- una relació de confinats que han treballat a les obres portuàries, datat el 28 de juny de 1870.

- el plànol de la població de la Marina projectat per Joan Smith i Sinnot l'1 de maig de 1802.
- una butlleta de la rifa de 1801 a nom de Serafin Vicente de Ybarz.
- una fotografia de la torre rellotge del Port dels anys 20.
- un comunicat diari de dragatge datat a 1 d'octubre de 1887.
- el plànol del terreny cedit per Josep Anton i Maria de Castellarnau a la Junta d'Obres del Port de Tarragona per a la construcció del convent dels Pares Caputxins, datat el 4 de setembre de 1802.
- el gravat que representa el llançament de la primera pedra, inici de les obres del port modern, de l'any 1805.
- el projecte del Moll Paral·lel al de Costa de l'any 1892.

5.4. Xarxes socials

Durant 2012 es podria dir que la difusió a través dels canals socials s'ha consolidat i les xifres així ho indiquen. Hi ha hagut 87.868 vistes d'articles del que s'ha anat publicant a Facebook, amb una cota màxima de 254, que correspon a la publicació de **El document del mes és...** al maig. Com a mitjana podem dir que aquesta activitat té una repercussió força impactant a les xarxes segons mostren les estadístiques, dades que a més ens permeten saber allò que més interessa als nostres seguidors. A Twitter tenim 286 seguidors, a Facebook 1.092 al perfil, i 217 a la pàgina.

5.5. 25 anys del Moll de Costa

Com a colofó de les activitats dutes a terme per commemorar els 25 anys de l'obertura a la ciutadania del Moll de Costa, durant el 2012, i per completar el projecte iniciat l'any anterior i titulat "El Serrallo: ahir i avui", que comptà amb la participació del Museu del Port, el Servei de Publicacions del Port i l'Arxiu del Port, es col·laborà en la selecció d'imatges per a l'exposició *El Serrallo: ahir i avui* que es va inaugurar al Tinglado 4 del Moll de Costa el dia 27 de juny, i romangué oberta fins el 7 d'octubre de 2012.

El 18 de desembre fou presentada la publicació que porta el mateix títol, una història gràfica del Serrallo, el barri mariner i pescador de Tarragona. Conjuntament amb el Museu del Port, i a partir d'una activitat iniciada el 2011 a l'espai *Compartint la mar* del Museu del Port, s'hi exposà el primer trimestre de l'any la petita mostra: "El Moll de Costa i les exposicions" i en el segon trimestre: "El Moll de Costa i les activitats ciutadanes", amb un seguit de documents, plànols, cartells, programes de mà, fotografies i objectes d'ambdós centres.

5.6. Dia Internacional dels Arxius

El 9 de juny, Dia Internacional dels Arxius, l'Arxiu del Port de Tarragona se sumà a la celebració d'aquesta diada amb dues activitats "virtuals" que consistiren, d'una banda, en la presentació del codi QR de l'Arxiu del Port de Tarragona, element clau per a la interactivitat entre persones i objectes. El codi QR de l'Arxiu del Port permetrà als usuaris i usuàries de l'arxiu enllaçar directament amb la pàgina web amb l'ajut del seu dispositiu mòbil.

D'altra banda, la segona actuació, també virtual, programada pel Dia Internacional dels Arxius, va ser la publicació al canal Youtube de l'audiovisual sobre el document portuari realitzat i produït amb motiu dels 20 anys de l'Arxiu del Port l'any 2010, en versió catalana, castellana i anglesa, amb l'objectiu que arribés a moltes més persones. Amb el títol: *The amazing journey of an archive box*, l'audiovisual es pot veure arreu del món per tal de donar a conèixer, tant els documents portuaris, com els arxius portuaris, i en especial, l'Arxiu del Port de Tarragona. La versió en anglès ha estat vista per 396 persones, la castellana per 2.462 i la catalana per 1.971.

6. LES EXPOSICIONS

L'exposició en la qual aquest any 2012 s'han centrat tots els esforços des de l'Arxiu del Port ha estat El Serrallo: ahir i avui, produïda pel Port de Tarragona, a partir de la campanya de recollida d'imatges endegada l'any

2011, en la qual s'aconseguien aplegar més d'un miler de fotografies entre l'Arxiu del Port i el Museu del Port, procedents dels habitants del barri del Serrallo. L'objectiu final era que aquests en fossin els protagonistes i així va ser; centenars de fotografies seleccionades d'entre totes les aplegades i que es varen distribuir en tres àmbits: El barri, la feina i la festa. L'exposició, ubicada al Tinglado 4 del Moll de Costa, romangué oberta entre finals de juny i principis d'octubre de 2012 i va tenir 3.406 visitants.

7. LES PUBLICACIONS

El 20 d'abril de 2012 es va presentar el llibre de Montserrat Gisbert Bel, *Els presos i el Port de Tarragona. Historia de 92 anys de treballs forçats (1792-1884)*, obra guanyadora del IV Premi d'Investigació Port de Tarragona. El llibre és el número 6 de la "Col·lecció Saturnino Bellido", del Servei de Publicacions del Port de Tarragona.

El 27 de novembre va tenir lloc la presentació del tercer volum del llibre de Teresa Muntanya i Francesc Escatllar titulat: *Navinimía. Acorades al Port de Tarragona. Embarcacions del segle XIX*. És aquest el primer llibre que el Port de Tarragona ha editat en format digital i que es pot descarregar a través del següent enllaç: http://www.porttarragona.cat/ca/decarrega-de-fitxers/cat_view/154-apt/156-port-de-tarragona/160-cemapt/164-servei-de-publicacions.html

El 18 de desembre de 2012 veié la llum la publicació *El Serrallo, ahir i avui*, fruit de l'exposició que portà el mateix nom, amb l'objectiu que la iniciativa no restés en la memòria d'uns quants, els que havien visitat l'exposició, sinó que perdurés per sempre amb el llibre. Una edició feta amb molta cura tant en la selecció d'imatges, atenent a criteris de conservació i d'informació de la fotografia, i que segueix els mateixos àmbits en què es dividí l'exposició, en aquest cas reconvertits en capítols del llibre: "El barri", "La feina" i "La festa".

8. LES VISITES

Durant el 2012 l'Arxiu del Port ha rebut la visita d'una vintena d'estudiants de la URV que impartien l'assignatura d'Arxivística del Grau d'Història amb la Dra. Montserrat Sanmartí i la professora Anna Isabel Serra. Durant gairebé dues hores van poder visitar les instal·lacions i veure de ben a prop una petita mostra dels documents de diferents fons i diferents formats i suports que es poden consultar al nostre centre.

9. AUDITORIA ISO

L'any 2012 s'ha revisat i modificat el *Procediment de Transferència de documentació a l'Arxiu, consultes i préstecs*, elaborat i implementat el 2008, i que forma part del Sistema de Gestió de Qualitat de l'Autoritat Portuària de Tarragona. Aquesta acció formava part d'una de més envergadura, destinada a aconseguir el Certificat de Qualitat segons la Norma UNE-EN-ISO 9001:2008 pel Procés de Negoci d'Escala del Vaixell i la Mercaderia. El procediment de transferència a l'Arxiu intervé en l'operació, per la qual cosa, es van haver de fer petites modificacions en el document original. Durant aquest any 2012 s'ha dut a terme una auditoria interna i la primera fase de l'externa, en les quals s'han mantingut reunions amb els auditors per tal d'explicar-los el procediment i atendre les qüestions plantejades.

10. LA FORMACIÓ DEL PERSONAL

Durant l'any 2012 el personal adscrit a l'Arxiu del Port ha dut a terme diversos cursos de formació i ha assistit a congressos i jornades amb l'objectiu d'aplicar els coneixements adquirits en la seva feina diària. Són els següents:

-Patrimoni, turisme i territori. II Jornada Xarxa Museus Marítims.

- El tractament dels documents audiovisuals en els arxius: identificació de materials i criteris d'intervenció. Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya i ESAGED.
- Gestió d'arxius fotogràfics amb Bridge.
- Tractament digital d'imatges fotogràfiques i gràfiques. Nivell 2 Photoshop mig.
- X Jornada d'estudi i Debat. Formació i projecció professional. Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya.
- Laboratori d'Arxius Municipals. Els arxius municipals a la xarxa. Associació d'Arxivers- Gestors de Documents de Catalunya.
- Com afrontar una auditoria ISO 9001.
- VI Jornades ASF arxius identitat i exili. Arxivers sens Fronteres.
- XXXV Curset Jornades Internacionals sobre la intervenció en el patrimoni arquitectònic: Patrimoni Portuari. Barris amb port, ports amb ciutat. AADIPA.

11. OBRES DE SANEJAMENT DELS DIPÒSITS

Durant l'estiu de 2012 s'han dut a terme les obres de sanejament de la planta baixa de l'edifici central de l'Arxiu del Port al carrer Anselm Clavé/plaça dels Carros, afectada considerablement per humitats a les parets. Aquesta intervenció ha comportat el trasllat de la documentació ubicada en els dipòsits i, posteriorment, el seu retorn, un cop les obres han estat enllestides. Amb aquest moviment s'ha aprofitat per reorganitzar alguns dels dipòsits per tal de donar cabuda al nombre màxim d'unitats d'arxiu possible.

12. L'ARXIU EN XIFRES

Consultes: 384

Documents consultats: 863

Préstecs de Documentació i Biblioteca: 168

Consultes Arxiu Fotogràfic: 111

Documents reproduïts: 2.762

Consultes catàleg Biblioteca: 18.331

Usuaris que han visitat el web de l'Arxiu: 19.276 visites

- Descàrregues vídeo document portuari: 4.829
- El document del mes és...: 4.587
- Descàrregues de fotos històriques: 1.902
- Premi d'Investigació: 1.157 visites
- Fons Documentals: 1.070 visites
- Exposicions: 1.058 visites
- Biblioteca/Hemeroteca: 966 visites
- On som? 929
- Memòries: 867 visites
- Història del Port: 834 visites
- Descàrregues (bases Premi, inventaris...): 756

Facebook:

- 87.868 vistes d'articles i 1.092 amistosats el perfil i 218 la pàgina

Twitter:

- 1.443 tweets i 287 seguidors